

TYRESÖ KOMMUN
Socialförvaltningen

2011-12-15

FÖR KÄNNEDOMVårdgivare och Kommunfullmäktige
Kommunfullmäktige i Tyresö kommun
Stockholms läns landsting**Ärendet**

Förstärkt tillsyn av kommunernas insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning avseende samverkan mellan Tyresö kommun och Carema Hjärnhälsan AB enligt socialtjänstlagen (2001:453) och patientsäkerhetslagen (2010:659)

Socialstyrelsens beslut

Kommunfullmäktige i Tyresö kommun och Stockholms läns landsting ska vidta följande åtgärder:

- Ingå en överenskommelse om samarbete enligt 5 kap. 8 a § socialtjänstlagen, SoL, och 8 a § hälso- och sjukvårdslagen, HSL.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska ha inkommit till Socialstyrelsen senast den 31 mars 2012.

Bakgrund

Regeringen har uppmärksammat att personer med psykisk funktionsnedsättning har svårt att få sina behov tillgodosedda. Socialstyrelsen fortsätter under 2011 den tillsyn som inleddes i tillsynsprojektet "Kommunernas insatser till personer med psykiska funktionshinder" 2002-2004.

Personer med psykisk funktionsnedsättning har ett särskilt behov av att samverkan fungerar gränsöverskridande för att få sina behov tillgodosedda varför tillsynen fokuserar på samverkan mellan kommunen och landstinget. Socialstyrelsen granskar också kommunernas insatser till

målgruppen i form av boende och boendestöd. Denna tillsyn redovisas i ett separat beslut.

Tillsynen omfattar samordnade vårdplaner vid öppen psykiatrisk tvångsvård och öppen rättspsykiatrisk vård samt ett barn- och ett äldre-perspektiv.

Underlag

Följande underlag har använts i tillsynen:

- Granskning av åtta socialtjänstakter och åtta patientjournaler fördelat på fem kvinnor och tre män.
- En "Överenskommelse om samverkan kring personer med psykiska funktionshinder".
- Gemensam intervju med enhetschef, medicinsk ansvarig sjuksköterska, kvalitetsinspektör i Tyresö kommun, verksamhetschef för Carema Hjärnhälsan Tyresö, Verksamhetschef för Bollmora vårdcentral.
- Gemensam intervju med personal från en boendestödsverksamhet och en bostad med särskild service samt handläggare. Personal från Carema Hjärnhälsan Tyresö.
- Intervju med fem vård- och omsorgstagare.
- Tyresö kommun har fått möjlighet att ta del av Socialstyrelsens faktaunderlag till beslut. Faktaunderlaget har kommunicerats med Carema Hjärnhälsan AB.

Redovisning av tillsyn

Överenskommelse

Socialstyrelsen har i samband med tillsynen begärt att få ta del av överenskommelse mellan kommun och landsting. Det har framkommit från Stockholm läns sjukvårdsområde att det saknas en övergripande överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner/Stockholms stads stadsdelar. Det finns ett förslag till överenskommelse där Stockholms läns landsting (SLL) och Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) deltar i framtagandet men det är oklart när överenskommelsen kommer att fastställas.

Det finns ett lokalt avtal om samverkan som Socialstyrelsen fått ta del av. Det har ingåtts mellan Haninge, Nacka, Nynäshamn, Värmdö och Tyresö kommun samt Psykiatri södra Stockholm och Carema Hjärnhälsan.

Där framgår mål och syfte med samverkan och vilka personer som kan omfattas. Överenskommelsen omfattar samverkan kring personer över 18 år. Det tydliggörs i överenskommelsen kommunens och psykiatrins ansvarsområden. Det är även förtydligat olika former för samverkan från övergripande till lokal nivå.

Individuell plan

Vid intervju med personal och chefer beskrivs att samverkan ofta sker kring vård- och omsorgstagaren. Personalen uppger att de upprättar gemensamma planer kring personer med samsjuklighet och samverkar och upprättar vårdplaneringar inför utskrivning från slutenvård.

De tre enskilda som intervjuats anger att det finns en plan som beskriver stödet från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Personal och chefer uppger att det upprättas individuella planer men att dessa kan bli bättre och omfatta alla personer som har insatser från båda huvudmännen.

I samband med aktgranskning inom socialtjänsten begärde Socialstyrelsen att få ta del av tio personers socialtjänstakter. Samma personers patientjournaler har begärts in och granskats. I Tyresö är bortfallet två personers akter och patientjournaler.

Åtta socialtjänstakter och åtta patientjournaler har granskats. Individuella planer saknas i de akter och journaler som granskats.

- I fyra granskade akter framgår att samverkan sker med psykiatrin.
- I fem patientjournaler framgår att samverkan sker med socialtjänsten.

Samordnad vårdplan

Enligt gällande lagstiftning kan tvångsvård endast bedrivas av det offentliga. Således ansvarar inte Carema Hjärnhälsan för psykiatrisk- eller rättspsykiatrisk tvångsvård. Det innebär att de inte har ansvar för att upprätta samordnade vårdplaner men ska på begäran från landstinget samverka vid upprättandet av vårdplaner. Carema Hjärnhälsan ger öppen psykiatrisk vård till personer som dömts till öppen psykiatrisk tvångsvård. Personer med öppen rättspsykiatrisk vård erhåller via landstinget sin öppenvårdskontakt med Rättspsykiatri Vård Stockholm vid Huddinge sjukhus och vid Löwenströmska sjukhuset.

I det dokumentet som Socialstyrelsen tagit del av "Överenskommelse om samverkan kring personer med psykiska funktionsnedsättningar" framgår rutiner för hur samverkan ska ske kring denna målgrupp.

I granskade akter och journaler framkommer att en person har öppen psykiatrisk tvångsvård.

Kroppslig hälsa

Vid intervju med chefer och personal framkommer att vård- och omsorgstagarnas fysiska hälsa uppmärksammas på olika sätt. Problemet var väl känt och man arbetade nu på att konkritisera samverkan. I utredningsmetoden/ anamnesupptagningen ingår frågor om den fysiska hälsan. Socialtjänsten har tidigare samarbetat med Tyresö hälsan kring de som har insats bostad med särskild service. Men det pågår ett förändringsarbete och det är oklart hur de personernas fysiska hälsa ska uppmärksammas. Psykiatrin försöker motivera till kontakt på VC om de uppmärksammar behov.

Socialstyrelsens nationella riktlinjer gällande missbruk- och beroendevård, psykosociala insatser vid schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd samt sjukdomsförebyggande metoder är kända av chefer och personal.

Perspektiv

Äldre med psykisk funktionsnedsättning

Vid intervjuerna uppger representanterna att de finns samverkan mellan psykiatri och socialtjänst för att uppmärksamma alla vuxnas, även de över 65 år, behov av insatser på grund av psykisk funktionsnedsättning. Ärendet överförs till äldrehandläggare men insatserna kan kvarstå.

Barn

I den samordnade intervjun med personal uppges att de alltid uppmärksammar barns behov när någon förälder har kontakt med anledning av psykisk funktionsnedsättning.

Barnets behov av stöd från socialtjänsten utreds av barn- och ungdomsenheten. Det finns rutiner i verksamheterna för att aktualisera barns behov hos handläggare på barn- och ungdomsenheten inom socialtjänsten. All intervjuad personal känner till anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § SoL.

I två av granskade akterna och journalerna framkommer att den vuxne lever med minderåriga barn.

Skälen för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

- 2 g §, 3 f §, 8 a § Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (HSL)
- 1 kap 2 §, 3 kap 5 § 2 kap 7 §, 5 kap 8 a § Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL)
- 6 kap. 5 § Patientsäkerhetslagen (2010:659)

Socialstyrelsens bedömning

Överenskommelse

Socialstyrelsen anser att det är en brist att det inte finns en upprättad överenskommelse om samarbete mellan kommun och landsting som omfattar personer med psykisk funktionsnedsättning. Av lagbestämmelserna som trädde i kraft den 1 januari 2010 framgår i 5 kap. 8 a § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och 8 a § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL, att kommunen och landstinget ska ingå en överenskommelse om ett samarbete i fråga om personer med psykisk funktionsnedsättning.

Socialstyrelsen vill uppmärksamma huvudmännen på att Socialstyrelsens meddelandeblad nr 1/2010, Överenskommelse om samarbete, ger information och vägledning om gemensamma områden som kan vara aktuella att samverka kring.

Förbättrings- och utvecklingsområden

Individuell plan

Socialstyrelsen gör bedömningen att det inte upprättas individuella planer enligt 2 kap. 7 § SoL och 3 f § HSL. Individuella planer saknas i de åtta akter och journaler som granskats.

Intervjuad personal, chefer och enskilda uppger dock att det upprättas planer. Socialstyrelsens bedömning är att de planer som beskrivs inte motsvarar kraven i lagen. Planerna finns inte dokumenterade i de akter och journaler Socialstyrelsen granskat.

Enligt 2 kap. 7 § SoL och 3 f § HSL ska kommunen och landstinget tillsammans upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser både från hälso- och sjukvården och från socialtjänsten. Planen ska upprättas om landstinget eller kommunen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål. Planen ska när det är möjligt upprättas tillsammans med

den enskilde. Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det. Av planen ska det framgå vilka insatser som behövs, vilka insatser respektive huvudman ska svara för, vilka åtgärder som vidtas av någon annan än landstinget eller kommunen samt vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

Barn

Socialstyrelsen kan konstatera att personalen inom socialtjänsten och psykiatrin beskriver ett arbetssätt där barns behov uppmärksammas. I samband med akt och journal granskningen framkommer att barns behov uppmärksammats i en akt.

Enligt 1 kap 2 § och 3 kap 5 § SoL samt 2 g HSL ska kommunen och landstinget ha ett barnperspektiv i sitt arbete.

I meddelandebudet Nr 1/2010 poängteras att barn och ungdomar med psykiska och sociala problem samtidigt är en grupp med särskilda behov av samverkan. Det finns behov av att tydliggöra rutiner för ansvar och samarbetsformer både inom och mellan socialtjänsten, primärvården, psykiatrin och barn och ungdomspsykiatrin så att barnet, ungdomen och de närstående alltid garanteras samordnade insatser.

Då det saknas en upprättad överenskommelse om samverkan är samverkan kring barn och unga inte heller särskilt belyst.

Socialstyrelsen vill särskilt lyfta fram vikten av att det är angeläget att utveckla och anpassa metoder för att kunna verka för ett barnperspektiv vid handläggning av insatser till personer med psykisk funktionsnedsättning som har barn. Det är ett ledningsansvar att ta initiativ till att utveckla arbetet så att ett barnperspektiv får genomslag i det dagliga arbetet.

I 2 g § HSL och i 6 kap. 5 § patientsäkerhetslagen (2010:659) framgår att hälso- och sjukvården och dess personal särskilt ska beakta att barn har rätt till information, råd och stöd, om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med

1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,
2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller
3. är missbrukare av alkohol eller annat beroendeframkallande medel.

Äldre med psykisk funktionsnedsättning

Vid intervjuerna uppger representanterna att de finns samverkan mellan psykiatri och socialtjänst för personer över 65 år.

I meddelandebladet Nr 1/2010 konstateras att psykiatriska tillstånd får olika konsekvenser i olika åldrar och olika faser i livet. I samband med åldrandet ökar risken för psykisk ohälsa samtidigt som vårdens insatser att möta psykisk ohälsa är sämre för äldre. Den demografiska utvecklingen medför att allt fler personer blir äldre. Psykisk ohälsa hos äldre bör därför särskilt uppmärksammas.

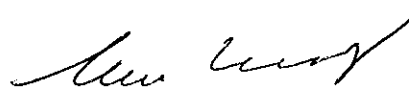
Socialstyrelsen vill påtala vikten av att äldre personer med psykisk funktionsnedsättning får sina behov av insatser tillgodosedda som avser den psykiska funktionsnedsättningen.

Beslut i detta ärende har fattats av sektionschefen Lena Renman. I den slutliga handläggningen har inspektören Sofia Urby Engren deltagit. Inspektören Marie Collberg har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Lena Renman

Marie Collberg

Enligt sändlista:
Tyresö kommun
Kommunfullmäktige
135 81 Tyresö

Stockholms läns landsting
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Box 22550
104 22 Stockholm

Kopia för kännedom till:
Tyresö kommun
Socialnämnden
135 81 Tyresö

Carema Hjärnhälsan AB
Medicinsk chef Johan Jansson
Vretenvägen 13
Box 1565
171 29 Solna